

Autismin seulonta 18 kuukauden iässä

Taustaa

Autismi on aivojen poikkeavasta toiminnasta johtuva sairaus, joka aiheuttaa ongelmia erityisesti kielelliseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Viime aikoina on todettu epidemiologisissa tutkimuksissa autismin esiintyvyyden lisääntyneen aiemmasta. Ainakin 1:1000 henkilöstä kärsii autismista. Kuntoutusmahdollisuudet ovat viimeisen vuosikymmenen aikana myös parantuneet, erityisesti varhaiskuntoutus on noussut tärkeäksi, joten autismin varhaisella toteamisella olisi todennäköisesti mahdollisuus vaikuttaa kuntoutuksen aloittamiseen aikaisemmin ja sitä kautta myös ennusteeseen. **On tärkeätä, että Suomeen saataisiin tulevaisuudessa autismin varhaisempaan toteamiseen tähtäävä seulontamenetelmä.**

Autismin seulontatutkimuksena ehkä eniten kokemusta on CHAT(Checklist for autism in toddlers / Baron-Cohen et al 1992) -seulonnasta. On arvioitu, että arvio vie terveydenhoitajalta noin 10 -15 minuuttia. Ilmeisesti tämä edellyttää, että vanhemmat täyttävät oman osuutensa aiemmin (esim. odottaessa). Korkea riski autismiin on katsottu olevan niillä lapsilla, joilla kohdat A5, A7, B2, B3 ja B4 ovat 0, kohtalainen riski niillä, joilla A5 ja B4 ovat 0, mutta lisäksi osioista A5, B2, B3 ainakin yhdessä vastaus oli kyllä (1), kun arvio tehtiin 2 kertaa 1 kuukauden välein. Seulonnan sensitiivisyys oli hyvä, vääriä positiivisia tuli erittäin vähän, sen sijaan vain osa autistisista (20 - 50 %) saatiin tässä seulonnassa esiin ja on todettu, että seulonnassa "kiinni jääneet" lapset ovat vaikeammin autistisia kuin ne, jotka eivät poikkeaa tässä seulonnassa normaaleista.

Ehdotuksia

Näyttäisi siltä, että jos CHAT-arvio tehtäisiin 18 kuukauden iässä ja yllämainitut 5 avainkohtaa ovat poikkeavat, se edellyttäisi uutta arviota 1 kuukautta myöhemmin, ja jos tuolloin avainkohdista tulisi korkea tai kohtalainen riski, olisi lapset syytä ohjata esim. neuvolan puheterapeutin arvioon ja jos poikkeavuutta tuolloin todetaan, neuvolan lääkärille, joka arvioisi lähettämistarpeen lisätutkimuksiin. Suomessa CHAT-arviota ei ilmeisesti ole tehty systemaattisesti aikaisemmin, joten jokin pilottihanke voisi olla myös hyvä. Tuolloin voisi myös arvioida ehkä vain edellä mainittuja avainkohtia, jolloin arviointi olisi lyhyempi?

Raija Vanhala, LT, lastenneurologi

Kirjallisuus

Baron-Cohen S et al. Can autism be detected at 18 months? The needle, the haystack, and the CHAT. Br J Psychiatry 161: 839-43, 1992

Scambler D et al. Can the checklist for autism in toddlers differentiate young children with autism from those with developmental delays? J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 40: 1457-63, 2001

Baird G et al. A screening instrument for autism at 18 months of age: A 6-year follow-up study. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 39: 694-702, 2000

www.autismiliitto.fi

